Balio Sruogos atvirlaiškis Vandai Daugirdaitei, 1922-08-11, iš Eitkūnų – į Būgius

Nepyk, kad, rodos, paskutinis mano laiškas buvo neišmintingas.

Nepyk, kad[,] rodos[,] paskutinis mano laiškas buvo neišmintingas. Dabar sėdžiu Eitkūnuose, tuoj būsiu Virbaly. Jei pas Tave nebūtų galima del kokių nors priežasčių atvažiuot[,] tai tuoj parašyk ar telegrafuok, nes kitaip aš tuoj už kelių dienų atvažiuosiu [1][.]

Kaune adresas brolio [2] vardu.

Kartu siunčiu laiškelį, kurį dar buvau parašęs prieš kalnus, bet neišsiuntęs. Vanduk mylimas[,] ar tu lauksi manęs[?] – Juk aš jau Lietuvoj [3][.]

Bučiuoju. Tavo Bol

KOMENTARAI

[1] Balys Sruoga nerimavo, ar Vandos Daugirdaitės tėvo šeimininkė Klementina Kopystinskaitė Būgiuose nesukėlė konflikto, ar namuose ramu, ar jo vizitas nesukels rūpesčių.

[2] Juozapas Sruoga (1886–1957), vyriausias Balio Sruogos brolis, teisininkas, diplomatas. Jo adresas: Kaunas, Laisvės alėja 74.

[3] Tai buvo pirmosios ir vienintelės Balio Sruogos atostogos Lietuvoje. Kaip liudija Balio Sruogos studijų Miuncheno universitete ir kelionių po kalnus draugas Antanas Krušinskas, studentų kelionės iš Vokietijos į Lietuvą buvo retos: „Atostogų metu jis dažnai važiuodavo į Leipcigą, Berlyną aplankyti draugų. Į Lietuvą, kaip ir mes visi, vykdavo tik kartą per metus – vasaros atostogoms, nes kelionė iš Miuncheno į Lietuvą trukdavo apie tris dienas ir brangiai kainuodavo. Be to, daug sunkumų sukeldavo vizų tvarkymas“ („[Antano Krušinsko prisiminimai apie Balį Sruogą]“, in: Balys Didysis, sudarė ir redagavo Reda Pabarčienė, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 1997, p. 115). Į Lietuvą Balys Sruoga vasaros atostogų grįžo, kad galėtų pasimatyti su po kelionių į Bavarijos ir Austrijos Alpes išsiilgta Vanda Daugirdaite, tačiau dėl problemų Būgiuose ir rūpesčių Baibokuose susitikimas iškart neįvyko: „Į Lietuvą aš buvau manęs važiuoti, kad tik Tave pamatyti. Bet šiandie man baisiai baisiai liūdna. Tarytum kažkas švento, svajoto, sapnuoto sugriuvo! Toks visas gyvenimas mano – tik liūdnas ištrėmimas!“ (Balio Sruogos atvirlaiškis Vandai Daugirdaitei, iš Baibokų – į Būgius, 1922-08-14, in: *BVSNM GEK 1017, BVSNM ER1* 4569, l. 1v). Vanda Daugirdaitė smerkė Balį Sruogą dėl nekantrumo, jis kankinosi, ilgėjosi, jautėsi apleistas, nesuprastas: „Aš Kaune būsiu kelias dienas ir turbūt Tavo laiško palauksiu. Bet kaip Tu nori. Aš šiandien daugiau nieko nežinau, tik man baisiai skaudu ir taip be galo verkti noris. Kas man padaryti, kur pasidėti! // Kodel taip yra, Vandukai, kodel? O tu dar man sakai, kad aš nemoku pasiilgti! // Tu atleisk man, aš tik svajojau, kad mums būtų nors vieną valandėlę gera. Ką aš daugiau bepadarysiu!“ (*Ibid*.); „Vandukai mylimas, ar tu žinai, kad jau dešimts dienų praslinko, kaip jau tu nuo manęs toli. O šiandie tokį negerą sapną sapnavau ir verkiau per sapną. O sapnavau, kad kažkur mes buvom toli toli, buvo daug žmonių, ir tu mane apleidai. Aš norėjau pasivyti, aš pasivydams raudojau, ir tu taip negerai į mane pažvelgei, kad aš taip išsigandau ir pabudau – čia tekanti saulė. Ties mano lova švietė. Kodel aš tokį negerą sapną sapnavau – ir kodel man šiandie taip baisu? Vanduk, Vanduk!“ (Balio Sruogos laiškas Vandai Daugirdaitei, iš Baibokų – į Būgius, po 1922-08-14, in: *LLTI BR*, f. 53, b. 532, l. 1r). Balys Sruoga į Būgius negalėjo nuvažiuoti, nes Vanda Daugirdaitė dėl atmosferos namuose ten jo negalėjo priimti. Balio Sruogos tėviškėje buvo slogus ūpas dėl brolio Aniolo žmonos ligos, buities problemų. Vėliau Balys Sruoga išvyko į Klaipėdą pas kompozitorių Stasį Šimkų vykdyti dar 1921 m. pavasarį duoto pažado – rašyti operos libreto pagal Jono Žiliaus-Jonilos pemėlę *Vestuvės*.